

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVII. LETNIK ————— 1927 ————— ŠTEV. 6

TRIGLAVSKI ŽUPNIK † JAKOB ALJAŽ

J. T.

Zadnje poglavje iz njegovega življenja.*

V »Plan. Vestniku« XXIII (1923) v št. 8. do 11, str. 113 i. sl. je naš planinski očak sam obširno opisal svoje življenje do leta 1923 in je ostal odtlej z našim časopisom do zadnjega v stalnem stiku;

poročal je o važnih dogodkih pod Triglavom; slavili smo osemdesetletnico njegovega rojstva (27. jul. 1925; »Pl. Vestn.« 1925 str. 89), odlikovanje z redom sv. Save IV. stopnje (16. 12. 1923) ter III. stop-

* Životopisnih podatkov ne bomo ponavljali, ker je baš v našem Vestniku (1923) in zanj Aljaž sam opisal z vsemi podrobnostmi svoje življenje; svoje delovanje na glasbenem polju pa je orisal v »Pevcu« (III, IV). — Slovenski »Bijografski leksikon« prinaša glavna dejstva iz Aljaževega življenja in delovanja; »Narodna enciklopedija« (!) pa nima — niti Aljaževega imena! Mi bomo kajpada o Aljažu še pisali. — Uredn.

nje (7. 3. 1926), dovršil je triumfalno pot v Zagreb in Maribor, a v začetku tekočega leta ga je doletela usodepolna nezgoda... Mirno in zavestno je sklenil svoje dolgo, dela polno življenje in je, zavedajoč se, da se bliža koncu, sporočil za naš »Vestnik« dne 1. maja (po g. A. Kovaču) te-le poslovilne besede:

»Poslavljam se s tega sveta. Srečnega se čutim, da bo moje truplo počivalo med planinskimi tovariši in v zemlji, ki sem jo tako ljubil. Poslavljam se pa tudi od vseh planincev in čitateljev Plan. Vestnika ter želim, da bi se planinstvo pri nas vedno bolj razširjalo.«

Zaključno poglavje njegovega življenja pa mu je spisal njegov (več ko 16 let) zvesti pomočnik, g. katehet Fr. Pečarič v naslednjem:

»Odkar je 24. febr. t. l. g. svetnik Aljaž na ledeni poti iz cerkve grede nesrečno padel ter si levo nogo v sklepu zlomil, ni več zapustil postelje. Ves čas svoje bolezní je vdano prenašal težke bolečine; humorja ni izgubil nikoli. Silno vesel je bil obiskov ter je svoje obiskovalce na razne načine zabaval, kakor je bil tega vaje n v zdravih dneh.

»Prihajate k meni, kakor trije prijatelji k Jobu; pa mu je eden izmed njih rekel: S hudobijami si zaslužil trpljenje.«

V drugo je rekel: »Skušam bolečine voljno prenašati, če prisiljena pokora kaj velja. — Tepite me, ali pa v vodo vrzite — rad umrjem, še raje pa živim.«

Vedno svežega duha se je živo zanimal za vse. Čudovito mirno je pričakoval smrti. Svojemu kaplanu je naročil, naj v cerkvi ljudem pove, da on odpušča vsem, pa tudi prosi odpuščenja vse, ki jih je morda kdaj razžalil...

Zlomljena noga se mu je sicer precej boljšala, pa nastopile so druge komplikacije. Mehur ni bil v redu, želodec ni prenesel nobene stvari več. Hranili so ga umetno. Nastopilo je silno kolcanje, ki bi ga bilo brez dvoma zadušilo, ko bi mu ne bil dr. Kogoj z Jesenic olajšal stanja s pomočjo injekcije.

Zopet in zopet je začel naročati to in ono za slučaj smrti. Zdelo se je, da za gotovo pričakuje ločitve. Ponovno je naročal, kje naj ga postavijo na mrtvaški oder; odrejal je o pogrebu samem, kdo naj ga pokoplje, kje naj bo njegov grob, kak spomenik naj mu postavijo. Le nekaj ga je težilo: da ne bo dočakal kapele sv. Cirila in Metoda v Vratih.

Dne 3. maja predpoldne je bil g. svetnik zelo, zelo slab. Okrog 11. ure dopoldne je prosil še enkrat za previdenje. Popoldne je bil

pa nenavadno svež, čil, veder. Čudovita izprememba! Proti večeru je kake $\frac{3}{4}$ ure mirno zaspal. Ko se prebudi, nastopi hipno strašno hud napad. Težka sapa ga hoče zadušiti. Temperatura naraste na 37.6° ; kljub temu je mrzel kakor led. Takoj je bil o položaju obveščen dr. Kogoj. Z vozom je došel k bolniku okrog polnoči. Dal mu je zopet injekcijo, čez nekaj časa še eno. Vendar se je bližalo blago življenje čistiljivega moža svojemu koncu. Komaj zdravnik dobro odide, že kličejo domačega kaplana k umirajočemu. Oko mu je nepremično uprto proti križu na steni na nasprotni strani postelje. Sapa vedno težka. Par minut pred 2. uro po polnoči povesi oči, sapa postaja redkejša — in točno ob dveh se ustavi. G. Aljaž — mrtev! —«

*

Pred mrtvaškim odrom, ki je bil v pritličju župnišča, so se zbirale množice domačinov in tujcev. Pogreb je bil določen za soboto (7. maja) ob pol enajstih.

Preprosto črno krsto je blagoslovil dekan Fatur iz Radovljice ob asistenci župnikov s Kranjske Gore in Koroške Bele in še 45 sobratov. Zbrala se je skoraj polnoštevilno duhovščina Radovljiške dekanije, od stolnega kapitulja so bili navzoči gg. Sušnik, dr. Kimovec in dr. Klinar, nadalje dekan Zabret, Koblar, ravnatelj stolnega kora Premrl, univ. prof. dr. Rožman i. dr., iz Štajerske župnik Lojze Cilenšek (znani »Lojze«). Po izvršenem obredu je svojemu častnemu članu zapela Glasbena Matica pod osebnim vodstvom Mateja Hubada Pavčičevo »Pomlad«.

Dolgi sprevod se je mogel razviti le tako, da se je obrnil od župnišča najprej skozi vas in nato nazaj do cerkve. Za križem je šla šolska mladina v spremstvu učiteljstva, moški, domači in tuji gasilci, Orli, Sokoli, Marijine družbe, pevci, duhovščina; za krsto sorodniki, odličnjaki i. dr. Zastopano je bilo Slov. Plan. Društvo z načelnikom dr. Fr. Tomiškom in z odborom, Hrvatsko Planinarsko Društvo, HTK »Sljeme«, TK »Skala«, Kranjska, Jeseniška in Kranjskogorska podružnica SPD, Jugoslov.-Zim. Športna Zveza, skavti; Glasbena Matica z g. Hubadom, Pevska zveza, pevsko društvo »Ljubljana«. Prihitelj je iz Ljubljane pokojnikov dobri prijatelj profesor dr. Šlajmerr soprogo, z Jesenic dr. Kogoj; oblasti so zastopali: vel. župana vladni svetnik dr. Rudolf Andrejka, ministristvo trgovine in zvezo za tujski promet dvorni svetnik dr. R. Marn; nadalje ravnatelj dr. Mantuani, podpolkovnik Andrejka, agrarni komisar dr. Spiller-Muys, okrajni glavar dr. Vavpotič, za sodnijo dr. Kranjc, za planinski odbor župnik Piber in g. Ažman, župani Radovljiškega okraja.

Krsto so ponesli v cerkev. G. dekan Fatur je imel cerkveni govor in je orisal pokojnika kot vzornega duhovnika, idealnega planinca ter zaslužnega glasbenika.

Med govorom se je z bliskom in gromom ulila silovita ploha. Cerkev je bila seveda premajhna, da bi mogli najti v njej vsi zavetje. Med mašo, ki jo je opravil dekan Fatur, je pela »Ljubljana« Premrlov Requiem, pri orglah je bil Premrl sam. Ko je duhovščina odpela »Libera«, je skupni zbor Glasbene Matice in Ljubljane pretresljivo zapel Mendelssohnovo: »Beati mortui«; nato še pokojnega lastno skladbo: »Divna noč«.

Med tem se je zvedrilo, le za Karavankami je še zdajpazdaj zamolklo zagrmelo. Dvignili so krsto in so jo nesli do groba, šest zastav je tvorilo častno stražo ob njem; pogrebne obrede je vodil dekan Fatur ob asistenci župnikov iz Kor. Bele, Kranj. Gore in Rateč. Ko so spustili krsto v jamo in so bile končane molitve, je stopil prvi k odprtemu grobu podpredsednik SPD prof. Janko Mlakar ter se je kot zvest prijatelj poslovil od triglavskega župnika v imenu SPD, turistov-veteranov in doraščajoče planinske mladine, posebno še v imenu Aljaževega kluba, ki je prevzel njegov testament, da sezida kapelico v Vratih. Za Hrvatsko Plan. Društvo je govoril podpreds. dr. Poljak, ki je naglasil, da Aljažev duh živi in bo živel v bajeslovnem kraljestvu Triglava. — Ker se je medtem zopet ulila ploha, so morali nastopni govorniki svoje govore hitro zaključiti. V imenu »Skale« je poudarjal njen predsednik prof. Ravnik Aljaževe zasluge za pravo etiko planinstva; za klub »Sljeme« je govoril g. Ivanović, za Zimsko-sportno zvezo g. Ante Gnidovec, za Glasbeno Matico g. Silvin Pečenko in za Ljubljano ter Cecilijansko društvo g. dr. Kimovec. — S Foersterjevo »Umrl je mož«, ki jo je vsled plohe Gl. Matica zapela v cerkvi, je bila pogrebna slovesnost končana ob četrt na dve popoldne.*

Triglavski župnik Aljaž počiva, kakor je želel, na Dovjem ob vhodu v zakristijo na tistem mestu, kjer je bil l. 1883. pokopan župnik Furmaher. Izvršitelj njegove oporoke, g. svetnik Jos. Lavtižar, župnik v Ratečah, ima nalogo, da mu po njegovem naročilu oskrbi nagrobni spomenik — tiho cerkveni spomenik. V narodu, v svetu, v

* Brzojavno ali pismeno sožalje so poslali na SPD: »Društvo Planinara u Bosni i Hercegovini«, »Podružnica Plešivica HPD« (Jastrebarsko), Podružnica »Velebit« HPD (Sušak) in mnogo zasebnikov (Dušan Jelkić — Stari Bečej, Franjo Mataković — Dugaresa i. dr.). Minister n. r. dr. Ivan Krajač piše v spomin »Nestoru našeg planinarstva«: »Njegova uspomena živjet će vazda kao svjetli putokaz našem nacionalnom planinarstvu i bit će trajna koliko i Triglav, o koji je njegov život bio sa toliko ljubavi i predanosti povezan«.

prosveti že stoji njegov veličastveni spomenik; Aljaževo ime je nerazdružljivo zvezano s Triglavom, njegova pesem s slovenskim petjem. Trdno stoji in bo stal Triglav, naš simbol višinskega in visokega stremljenja, a srca bodo vedno utripala ob pesmi, dokler so srca; zato bo živel triglavski župnik in pevec Aljaž s Triglavom in z našimi srci.

BOHINJSKI KOT

(Dalje.)

DR. H. TUMA

5. Črna Prst.¹

Neštetokrat sem bil na Črni Prsti. Od l. 1890. iz Tolmina in od 1894. iz Gorice mi je bila prav pri roki. Z jutranjim vlakom sem bil že ob 7ih v Hudi Južni ali Podbrdu, v treh pičlih urah na vrhu.

Črna Prst nudi enega najlepših pogledov na Triglavsko skupino na sever (glej sliko!)² in širen razgled na vzhod in jug; saj ni na to stran nobenega višjega vrha pred njo. Na sebi neznaten, lahko pristopen vrh, je pa zadnji klin dolge rajde mejnega gorovja med Goriško in Kranjsko od Krna sem. Botanikom Evrope je Črna Prst znana po bogati flori.

Izlet na Črno Prst mi je bil oddih od dnevnega pisarniškega dela, po njej sem se treniral za težje ture v vsakem letnem času in od vsake strani. Na severni plati Črne Prsti pod Šibjem in Kurnikom sem proučeval snežne razmere in tvoritev plazov ob vsakem vremenu. Nepozabni spomini na vse lepote alpske prirode v ledeni zimi in cvetnem prvem poletju so mi združeni s Črno Prstjo!

Bil sem prvokrat na njej l. 1886. Prišel sem s prijateljem in sošolcem, takrat meščanskim učiteljem na Dunaju, Josipom Ciperletom, iz Ljubljane čez Polhov Gradec, Vrtačo, Gorenjo vas in Hotavlje, po dolini Koprivnice, na Planino in na Cerkno. Od tod čez Jesenice na Hudo Južno in Stržišče.² Tu naju je zalotil dež. Vedrila

¹ Zemljevid pogorja, ki se opisuje v nastopnih člankih (od Črne Prsti do Vogla), je sestavil dr. Tuma in ga je objavilo »Geografsko društvo« v Ljubljani kot prilogo 1. številki letnika 1926 »Geografskega Vestnika«; posebni izvodi se morejo naročiti (Din 6.—) pri tem društvu. — Uredništvo.

² Sredstva nam žal ne dopuščajo, da bi že zdaj objavili krasno in zelo poučno sliko. — Uredn.

³ Kogovšek, Pl. V. XXIII. str. 178, trdi, da je prav pl. tant. Stržišča, a med domačini sem slišal le Stržišče. Po pomenu: mala ogradica za sajenke, bi pač bilo rabeti množinsko obliko, a stržišče tod in drugod pogostoma v Alpah pomeni dober pašnik, kjer ovce travo stržejo do korenine. Ime bo prejkone od tod.

sva dva cela dneva v gostih prijaznega vikarja, imena se žal ne spominjam več. Šele tretjo noč se je zvedrilo, da sva krenila že ob prvi jutranji zori po strmi stezi po senožetih na Hudo Grivo, t. j. zadnji travnati rob, na vrh. Spočita, sva prišla v dobri uri na teme. Drugi dan sva šla k izviru Savice in po Bohinjski dolini na Bled; tretji dan čez Dobravo na Jesenice in v Dovje k Peričniku, kjer sva se ločila, prijatelj v Ljubljano, jaz na Kranjsko Goro. Četrty dan skozi Planico čez severno steno Mojstrovke na Trento in Bovec; peti dan čez Predel in Rabeljsko dolino, Trbiž, Mangrtska jezera do Rateč; šesti čez Koren na Beljak, sedmi čez Osojska jezera in Ture v Gozdanje, mimo Blatograda, Gospe Svete, Krnskega gradu na Celovec in Vrbo, kjer sem prebil par dni v gostoljubni družini na letovišču ob jezeru. Od tod sem se vrnil čez Plašiško Jezero, Vetrinje in Lubelj⁴ v Podnart.

Bila je prva večja tura, odkar sem se bil vrnil po končanih študijah iz Dunaja v domovino. Prehodil sem bil od l. 1881 naprej Alpe Salzkammerguta; tam sem se učil med trdimi Nemci alpinistike, preplezal marsikatero steno iz golega veselja do plezanja, od tam sem prinesel s seboj živo željo, videti in primerjati naše slovenske Alpe. Zato mi je Črna Prst in ta prva alpska tura na domačih tleh ostala živo v spominu. —

Bolj pogostoma sem začel zahajati na Črno Prst, ko so otvorili Bohinjsko železnico l. 1906. Z znanim turistom inž. Knafelcem sva šla skupaj s postaje H u d a J u ž n a na Črno Prst dne 17. nov. 1907. Bila je ena mojih prav redkih tur v družbi. Dobila sva se slučajno na železnici od Gorice naprej. Ustavila sva se nekaj časa v Stržišču. Prijeten vonj sveže pečenega domačega kruha je izvabil Knafelca, da si je kupil še vroč hlebček za na vrh. Stlačil ga je v svoj široki »praktični« žep. Ko sva stopila na Hudo Grivo ravno nad največjo strmino, je potegnil svoj hlebček iz žepa, a opesnil se mu je iz rok ter v velikih in vedno večjih skokih udaril nazaj proti Stržišču. Moj glasen smeh in Knafelčevo ježešanje ga je spremljalo na hitri poti.

Ker sva z vrha od 12.30 do 1.30 prispela v Podbrdo, mi je Knafelc kratkoinmalo izjavil, da z mano sploh ni hoditi. Res se nisva sešla nikdar več na Alpskih potih; hoja ž njim pa mi je ostala v prijetnem in veselem spominu. —

Lahko pristopno in najlepšo pot na Črno Prst iz Bohinjske Bistrice mimo Orožnove kočje pozna danes skoro vsak slovenski turist. Saj je postala prava nedeljska tura za cele družine.

⁴ Pisati bi bilo dosledno: Lubelj, Lubinj, Ljubljana, Libušnje, in ne grde spake: Ljubelj, Ljubljana etc., nesmiselne besede, ker je temeljni pojem lub, ki je žlebat kraj, lob = vzbočen kraj.

Žal, da nam je vélika vojna začrtala italijansko mejo od vrha Črne Prsti naprej čez Rodico na Bogatin. Z njo je izgubila Črna Prst marsikaterega turista.

Pot iz Boh. Bistrice vede od ceste pod Dolгим Brdom čez pašnik, Prc ali Prdec, Široke Laze, skozi redk gozd Na Vlac' ali na Bazarišču v Spodnje Rovte, na Rebš v eni uri do studenca v Šnitu, ime od nemškega Schnitt za rob, čez katerega vede pot nad studencem. Pod Šnitom so senožeti pod Krascem, nad Šnitom Počivalo, senožeti Frate, Gorenji Rovt, potem zložna steza skozi bukov gozd pod Črno Goro do zelene Planje, plazovine pod Kurnikom; zadnja glava Črne Gore, tik pod njo nad Planjo, je Snežena Konta. Ime Kurnik in Snežena Konta kažeta na zimske plazove. Iz strmega Kurnika se trga venomer sveže zapadli sneg in se vali v plazovih v Sneženo Konto in čez njo v Planjo.

Od Šnita do Orožnove kočé na planino za Liscem 1349 m je pičlo uro hoda. Pozimi s krpljami sva od Boh. Bistrice do kočé z vodnikom Ozebkom rabila 3 ure največ; med snežnim metežem po svežem, sipkem, metre globokem snegu pa 4 ure.

Planinski stanovi so postavljeni na Spodnji Poljanici, nad njo sta Srednja in Gorenja Poljanica v dveh stopnjah, lepe pašne ravnice. Nova zložnejša pot gre na levo od Orožnove kočé »Za Bukovjem« izpod Črne Gore proti vrhu. Pečine pod vrhom so Škrilje, z njih na levo je steza čez Šibje, nizko, prožno grmovje olševja in vrblja, pozimi opasna plazovina. Na vzhodnem robu pod Črno Prstjo se v snežnem vetru tvorijo opasti⁴, ki se udirajo na Šibje in potegnejo s seboj narahlo zapadli sneg, da telebne čez pečino pod Šibjem. Kakor je vsa pot poleti tod čez lahka, tako je treba pozimi previdnosti, dokler ni sneg uležan. Iz Šibja vede pot čez sedlo do 1760 m, nekaj imenovano »Čez Suho«. Od tod nemško ime Zouh⁵ za vrh vzhodno od Črne Prsti, po bohinjsko Rušji Vrh, nekaj čez 1800 m. S sedla se pristopi v 10 minutah na vrh.

Od sedla dol na sever in desno čez Škrbino v razsohi pod Rušnjim Vrhom je Žrelo, za njim Homci 1638 m, Črna Gora 1609 m in Kurnik. Pod Homci po strmih pašnikih čez Plaz in V Policah se

⁴ »opast«, Schneewächte.

⁵ Ime Zouch, Zouchen v bavarskem dialektu, ter Sauch, Sauc v ladinskem, morfológično odgovarja Suhi in ima óčitno slovenski podstavek Suha. Vas Suha, dvakrat na Koroškem, je nemško obakrat Zauchen. Sauch, Val S. Nicolò pod Marmolato, Monte Sauc 1617 m v skupini Cavallo nad Benečanskim. Stur navaja na Nizozemskem Zauchbach. Tarneller v svojih »Hofnamen« za Tirolsko navaja iz l. 1580 Zochen, Täuber, »Gebirgsnamen«, pa za švíco Säusch, Sausch.

pride v svinkih⁶ v Malnerjevo kočo 1343 m nad Ravniško planino »V Ščavju«. Lahka je pot po robu s sedla na Rušnji Vrh, po slemenu do 1647 m, Šoštarjev ali Konti Vrh⁷ do 1363 m »Na Kalu« z dobrim studencem ter dol na planino ali še dalje po gozdnatem slemenu do 1527 m Kravje Črne Gore, ravno nad tunelom, na Saviško, sedaj tudi Ravniško planino 1200 m ali pa nad Kalom na desno 1514 m Visoki Vrh in v doliču pod njim do Baške Škrbine ob 1181 m. Od Malnerjeve kočice po grapi Medeč Dol, »Pod Klancem« skozi gozd na senožeti Zgornja in Spodnja Jata do glave Malédnjak 1100 m ter na Spodnji Rovt. Vzhodno od Baške Škrbine ali Vrh Bače, nemški Rindsloch, je vrh Šavnik 1576 m; pod njim Mala Gora 1419 m.

Varijanta na Črno Prst iz Gorenje Poljanice na desno pod doliču pod Liscem, višje gori skozi žleb zahodno pod Črno Prstjo na vrh. Lisec je pristopen čez Silje, severno pod vrhom 1649 m. Od Silja na sever je Kozji Rob, sleme od tod proti Črni Prsti je krnasti Jež. Nekoliko težje izpod Škril na desno čez drn do 55° naklonine strme, severozahodne police, od zahoda na vrh. Težko, četudi kratko, je plezanje čez pečnate stopinje pod severnim vrhom.

Iz postaje H u d a J u ž n a po cesti 10 minut na levo na kolovoz na Stržišče v dobri uri, od tod na desno po senožetih »Na Tamarju« in zopet na desno v grapo pod Suho in po Podbrdski poti čez Hudo Grivo na vrh.

Iz postaje P o d b r d o po kolovozu na vas Trtnik. Pobočje nad vasjo nosi še nemško ime Ajben, okoli vrha 1118 m Ugórje na Kalarško Brdo 965 m v pičli uri. Od tod pregled Podbrdskega kota, v ozadju špičasti Šavnik 1576 m, Možic 1602 m, pod njim še nemško ime Melter in Žlehtlaner do Lainerja 1547 m. Nad brdom Kalarske Štuke.

Nad Podbrdom robovje Krevlje 1091 m, Kolba 1492 m, ki se izgovarja tudi Kobla, brdo pod Bačo Kipelj 804 m, v pobočju nad njim sedaj senožet »Tamar«. Severno nad Kálarskim Brdom pod Zouhom je rogljasti Babji Zob, pod Kontnim Vrhom so Pleše 1215 m.

Ime Tamar ter enako nad Stržiščem in drugod kaže na staro pastirsko gospodarstvo prebivalcev, ki so pasli drobnico in postavljali kolibe na zavetnih travnatih krajih. Ime Tamar je ime prvotnega slovenskega naseljenja, dočim so nemški kolonisti prišli od XIII. stoletja naprej, poslovenili so se pač še do konec XVIII. stoletja izven Nemškega Ruta. Imenoslovje kaže slovensko dno, na katero

⁶ »svinki« Zickzack, »svinkati« hoditi v vijugah, bohinjka govoric.

⁷ Zouh, Šoštar od goriške strani: imeni nekdanjih nemških kolonistov: Rušnji Vrh, Kontni Vrh: domači bohinjki imeni.

so nasejana nemška imena, ki v zadnjem stoletju ginejo ali se pre-tvarjajo po slovenski govorici.

Čudovito je, da je zapuščeni, pač tudi pičlo naseljeni slovenski prvotni pastirski živelj posrkal vso tujo nemško primes. Bača, Podbrdo, Trtnik, Stržišče v izgovoru kažejo močan nemški val, ki je prišel preko Baške doline, sedaj pa govore čisto slovenski. Tudi najmočnejša kolonija v samotni dolini Koritnice: Nemški Rut, se je čisto poslovenila koncem XIX. stoletja. Enako so že davno izginile nemške naselbine na severu: Nemški Rovt in Žlan, ter laške: Laški Rovt in pač tudi Fužine. Res velja trditev sociologa Gumplovicza, da je rodna gruda, ki priveže človeka nase in ga primumeni sebi!

(Dalje prih.)

SKICE S POTA

Dr. JOSIP CIRIL OBLAK

(Iz »knjige popotnika«. II. Nemčija.)

Da pa niso imeli Nemci svojih knezov, bi ne imeli niti polovice znamenitosti, ki jih imajo nagromadene v raznih bivših rezidenčnih mestih; ti posvetni knezi se kosajo v tem oziru lahko s cerkvijo kot eminentno pospeševaljico umetnosti in kulture, ki bi brez cerkve v gotovi dobi sploh izginila. Samo čuditi se moramo, da je velik del tega naroda, ki ima toliko svoje kulture in z njo svojih znamenitosti in svojega pomena zahvaliti svojim knezom, tako nehvaležen svojim pospešiteljem. Kaj bi bilo danes Monakovo brez Ludvika I. in II., Maksimilijana in dr., in toliko drugih mest, kakor Stuttgart brez svojega Wilhelma in Karla, ki so šele v svoji dobi dvignili mesto do nezaslišane višine!

Kaj bi popisaval monakovske znamenitosti! Kateri izobraženi človek ne ve kolikortoliko o pinakoteki, stari in novi gliptoteki in zlasti o nacionalnem muzeju! Malo imaš časa zagledati se v posebnosti starega mesta, ki ima v svojih starih cerkvah in v hišah starega mesta toliko zgodovinskih znamenitosti. Ko pa bi hotel res pregledati vse zbirke slik in galerije, kjer je nagromadenih toliko umetnin, domačih in tujih, bi rabil tedne. Saj so tu od začetka 19. stoletja, ko se je v Monakovu šele dvignila umetnost, delovali od Leona Klenzeja in Petra Cornelija, poleg drugih, slavni Kaulbach, Schwantaler, Schwind, Rottmann, Piloty in toliko drugih nam znanih ali neznanih.

Skratka: Monakovo je danes mesto umetnosti, kot tako nele eno najznamenitejših nemških mest, nego tudi eno najznamenitejših na svetu! Mene je posebe zanimal alpski muzej, ki je kakor drugod institucija najnovejšega izvora; zelo podobnega, celo po svoji legi, sem videl v Turinu. Kot edino znamenitejše in največje jugoslovansko

alpsko mesto bi morala že danes imeti tudi Ljubljana svoj planinski muzej. Tak muzej hrani v sebi vso alpsko favno in floro, petrografijo, slike, etnografijo, miniaturne alpske stavbe, reliefe i dr.

Monakovo pa je tudi planinsko mesto. Doli na jugu širne planote so zarisani v nebo slikoviti obrisi Bavarsko-Tirolskega in Vorarlberškega alpskega sveta visokih gor. Od Solnograške ravnine do Bodenskega jezera se vleče ta veličastna falanga, nekako v sredini, južno od Monakova, v zračni razdalji nad 50 km se dotika neba najvišja nemška gora (zdaj to komaj še velja) Zugspitze, ki je bila Nemčiji to, kar je nam Triglav, Monakovo pa — kakor Ljubljana — glavno alpsko mesto. Čista, zelena Izara ne more zatajiti niti tu v ravnini, da je bistra hči planin; mestu pa daje planinski značaj še dvoje jezer v bližini: Starhemberško jezero (Wülmsee), ki ga pretaka reka Würm, in Ammersee, ki so jima izkopali obširne kotle ledeniki. Ako pa greš še dalje na jug v predgorje Alp, ti vtisneta v dušo Kochelsee in Walchensee z grandioznim gorskim ozadjem za vedno svoji podobi. Vse to daje Monakovu kljub temu, da so planine tako daleč, še vedno značaj planinskega mesta. Tudi sicer simpatično mesto se planincu zato še bolj omili. —

Toda mene vleče vse višje gori; ni mi trajno za te ljubljansko-monakovske obraze in bavarske kmete — teh se lahko nagledam doma — hoče se mi krajev in ljudi, ki jih ne vidim vsak dan in jih ne vidi vsakdo. —

In napravil sem si načrt, da prerežem južno Bavarsko napošev preko Augsburga do Ulma ob Donavi, da proderem potem v ravni črti čez Donavo preko Švabskega Jura v dolino pesniške nemške reke, Neckarja, in ob njej tja do Stuttgarta, nemškega rajskega, toli opevanega mesta.

Od Monakova režem Gornjebavarsko ravnino naprej. To je prava Bavarska (»das eigentliche Bayern«) tja do Donave.

Enolična je precej, a jaz jo uživam, in meni ni dolgčas, kakor sploh nikdar, kadar opazujem skozi okno železniškega kupeja pokrajino, pa naj si bo kakršnakoli. Saj je ni pokrajine, ki bi bila dolgočasna za popotnika, ako ve in čuti, da daje pokrajina svoj pečat osebnosti mesta, — ne pa le skupina hiš. Da imam v uživanju pokrajine dvojen užitek, se imam v veliki meri zahvaliti prijatelju, našemu Ferd. Seidlu, ki me je uvedel v svetotajstva geologije, ki se mi zdi najlepša, tako eksaktna veda. Učite se je ob njegovih »Kamniških planinah«!

Ta Gornjebavarska planota pa je prvovrstna geološka pokrajina. Kako to? Vsaka pokrajina je končno geološka, a v tej pokrajini se je počutil velik del nemške geologije. Prav v teh brazdah, ki so

jih zarezale reke Izar, Lech in rečice Mindel, Würm, Günz in prav tam gori že v osrčju gora Riss, imaš najvernejšo sliko zemeljskih plasti, zgovorno knjigo o silah, ki so oblikovale zemeljsko površino. V njej so čitali nemški geologi (predvsem Penck, Brückner) zgodovino takozvanih ledenih dob: najmanj štirikrat je alpsko ozemlje zledenelo, v posameznih strugah in dolinah se najbolj jasno vidijo vse štiri prodne (fluvioglacialne) plasti, ki so bile nanešene v vsaki posamezni dobi. Po dolinah, v katerih je ena ali druga plast najbolj izrazita, so dobile tudi vsaka teh štirih ledenih period svoje ime: gūnška, mindelska, riška in zadnja (četrtā) wūrmška (Gūnz-, Mindel-, Riss-, in Wūrmvereisung). Vse te na Bavarski visoki planoti opazovane geološke pojave najdeš enako v okrilju velikanskega Renskega ledenika na zahodu. Po tej geološko tako znameniti pokrajini me vodi moja pot, in jaz jo uživam s polno dušo, z vsem razumevanjem in vsem srcem. V duhu pozdravljam našega Seidla, ki je naš resnični geolog in ne samo eden izmed petrografov, ki se tako radi izdajajo in šopirijo kot geologi...

Nikakor me ne odvrāčajo te misli od estetičnega motrenja in uživanja harmonije in poezije, ki leži v prosti naravi vsake pokrajine, čeprav me zavajajo v pradavne čase in mi kažejo ob veličastju brezmejnosti časa in prostora mojo lastno ničevost... Tudi geologu, ki je obenem estēt, ni tuj čut za čar in lepoto, ki leži v vsaki harmonični prirodni sliki; gleda jo drugače, uživa pa jo takorekoč dvojno; njegov pogled je globlji. Dočim opazuješ ti površje, išče on v njej njeno notranjost, ki pa jo odkriva tudi njeno površje, zlasti v gorski pokrajini, v prelomih in kotanjah; ti pa se tega ne zavedaš v opoju poezije, ki je razlita po njej. In tako ne veš, ko se voziš tam gori bolj na severu — po nemških ravninah, iz katerih štrle le neznatne višhinice, da se voziš pravzaprav nad in med nekdanjimi nebotičnimi vrhovi starih Alp, ki so stale tu. Zamisliš se v ono dobo, ko je celo ogromno ogrodje naših Alp tvorilo dno morja; kajpada tudi naš Triglav, ki še zdaj v svojem nedriju krije školjke in polžke iz tistih časov. Veličastna misel je to, pravtako kakor če se ozrem v zvezdnato nebo in me z njega pozdravljajo ljubi znanci iz domovine: Veliki in mali voz, Orion, Plejade — gostosevci. Tedaj se mi godi približno tako kakor onemu v tujini, ki je začuvši večerni zvon, mislil na svoj dom, ali onemu, ki je čul v daljni tujini v cerkvi »tantum ergo«, pa je vzkliknil: »Vse je tuje, ta »tantum ergo« pa je naš...«

Tako se potuje brez raznih »vodnikov - Führerjev«.

(Dalje prih.)

KAKO SEM PRVIKRAT POTOVAL NA TRIGLAV

DR. FRAN OGRIN

Bilo je v tistih zlatih časih, ko sem trgal hlače po klopeh še enotne ljubljanske gimnazije na Vodnikovem trgu, tam, kjer se danes namesto humanistične znanosti ponuja krompir in fižol. »Velike počitnice« so bile, tiste »velike«, ki jih dobi le študent! Na domačem vrtu, v senci košatih jablan in hrušk sem posedaval in poležaval ter sanjal, sanjal, motreč skozi drevesne odprtine male oblake, plujoče v neznano daljo.

Pa se mi je zazdelo, da moram za oblaki ven v svet iz ljube mi, a pretesne Stare Vrhnike. Oče mi je položil v roke nekaj drobiža, ki ga je dobra mati — kakor vedno — naskrivaj izpopolnila. Vendar je svota ostala drobiž. Naštel sem ravno toliko kronic, da so tvorile kolegij. Pa si mislim: »No, saj Horjul, kamor sem namenjen, ni onkraj sveta.«

In že sem jo mahal po stezi za vrtovi čez Hrib in Črnilo na pravo cesto. Hitro sem Podčelom in mimo Rodeta v Veliki Ligojni.

Zdajci se spomnim: »Pot me pelje skozi lipico (gozd proti Horjulu), kjer baje straši grda kača; v nji so poosebljeni nesrečneži, ki so v davni pravdi za meje med Ligojnci in Horjulci prisegli po krivem. Kaj, če se mi kača prikaže!« V mislih na to pravljico prečim breg in krenem navzdol. — O groza! Po drevesu ob potu, 40 korakov od mene, se res plazi velika, ostudna kača. Ostrmim in plah obstojim. Kaj sedaj? Skozi Malo Ligojno in Drenov grič? Predaleč bi bilo. Ojunačim se in poiščem prehoda nekoliko nad potjo in — ušel sem kači in srečno dospel v Horjul.

Drugi dan se napotiva s tovarišem Jankom na Koreno (720). V slabi uri sva gori. Oj, naši grički s prijaznimi, vabljivimi cerkvicami! Ob pogledu na nje nam zaplava sanjaje naša duša v davnine naših dedov; v takem razpoloženju sva motrila tudi starinsko cerkvico na Korenu. Izpred nje pa se je nama odpiral daljni razgled na Ljubljansko barje, od Škofljice, Iga in Tomišlja tja do Vrhnike, in na njega stražarja Krim in Ljubljanski vrh. In še dalje tja v Notranjske gore mimo vrha Sv. Treh Kraljev je segalo najino oko, med zelene šume, holme in doline ter do belih vasic in bleščečih cerkvic.

»Prijatelj! Ali bi ne stopila še dol v Polhov Gradec? Tam imam omoženo sestro, ki naju gotovo sprejme z veseljem in pogosti?«
»Prav«, pravim jaz, »nisem bil še tam.«

In že sva brzela po hribu. Najini upi pa so se izpolnili. Prijetno je bilo — po ogledu stare graščine in župne cerkve — sedeti v vrtni senci in uživati dobrine tega sveta.. Ali kaj, ko je naju tako prijazno

vabil bližnji Sv. Lorenc! Avgustovo solnce je uprav žgalo (ob 11. uri), midva pa v breg. Poteč se, sva prispela na stožčasti vrh. Ogledovala sva si mično cerkvico — slog kakor pri starih malih cerkvicah sploh, n. pr. pri Sv. Nikolaju na Kuranu nad Staro Vrhniko — zlasti sva zrla proti Polhograjskim Dolomitom z Grmado in Napoleonovim Nosom. Ležeč in počivajoč — žejo nama je preganjala darovana steklenica — sva uživala božjo naravo in blagodejen mir v mladih srcih.

Kar vpraša prijatelj: »V kateri smeri je sedaj Škofja Loka?« »Tako-le tam mora biti!« »Kaj, ko bi šla tja!« »Zakaj pa ne!«

In sva poskočila, zavriskala in odhitela. Šlo je črez drn in strn, pa i po izhojenih hribovskih potih in stezah. Nekaterikrat sva morala povprašati za pot — kake karte nisva imela. Vriskala sva in pela — takrat še nismo imeli pravilnika o obnašanju na gorah — da je odmevalo v hrib in dol. Najino vzhičenje je doseglo vrhunec, ko sva obstala očarana po mogočnem razgledu: pred nama se je razprostirala širna Gorenjska z vsem krasom menjajočih se pokrajinskih slik, v ozadju pa so kipele proti nebu ponosne Kamniške Alpe, divne Karavanke in (le deloma vidna) silna Triglavska skupina.

Kar nenadoma sva se odločila: »Pojdiva na — Triglav!?« Ali obenem sva se ustrašila tega sklepa: z neznatno zalogico krone v žepu, pa na Triglav!? Ej, saj sva mlada in korajžna. Zapela sva si eno o Triglavu in ostala pri sklepu.

Zadnji solnčni žarki so zlatili Blegaš; tam od Zale, doma Tavčarjevih junakov, so padale dolge, temne sence, ko sva stopala v dolino. Izmučeni delavci so hiteli iz tovarn, brhke kmetice s polja, ogoreli kmetič je dokončaval svoje delo, ko sva se bližala ob brnenju večernih zvonov Puštalu. Pred nama je ležalo starodavno Škofje-loško mesto s starinskimi hišami, cerkvami in samostanom. Mrak ga je zagrinjal v svoj plašč.

»Ti,« pravim, »kar pri Leskovčevih povprašava. En fant mi je sošolec in me je vabil, da pridem k njim, kadar me nanese pot v Škofjo Loko. Prihraniva si denar, Triglav je še daleč.« Pa sva potrkala. Prijazno so naju sprejeli, pogostili in prenočili. Zjutraj so naju še založili; po kratkem ogledovanju nekdanje prestolice brizinskih škofov sva jo že sekala skozi Selško dolino. Nudila nama je veliko novega in zanimivega s svojimi vasicami (Železniki, Zali Log, Sora), z logi in s tratami, mimo in preko katerih se vije urna Selščica. Kar sapa nama je zastala, ko sva zazrla nebotične triglavske velikane.

Z nočjo sva prispela v Bohinjsko Bistrico. Ker je bil najin zaklad še skoro nedotaknjen, sva jo zavila v gosposki hotel »Triglav«;

tam sva večerjala in prenočila. Drugi dan pa k slapu Savice! Ta divota! Tu sva prav umela Prešernov »Krst.« Težko sva se ločila, a sva se morala. Torej nazaj ob divnem jezeru! V Srednji vasi naju je čakal napis: »Hoja na Triglav, 10 ur!«

»Rad! Toda s čim? Ni obleke ni denarja!« Žalostna sva šla — mimo. Po 6—7urni hoji sva prišla na Bled. Solnce se je že poslavljaljo od šum in gora, božajoč in poljubljajoč jih z zadnjimi žarki. Gorska sapica je hladila po dnevni vročini, na nebu so prižigali prve lučice.

Kam? Tisto kačo, ki sem jo zapustil v Lipici, sem začutil natenkrat v žepu; tudi tovariš jo je otipal. Ni kazalo drugače: Zavila sva k neki kmečki hiši — danes ne stoje več take ob jezeru — in sva povprašala, ali lahko prenočiva, ne da bi kaj omenila o večerji. Prijazno je prikimal kmetič in nama je prinesel v najino tiho veselje še kislega mleka in kruha. Nerodno sva se izgovarjala, da sva preveč prašna, da bi šla v hotel in da hočeva iti takoj spat. Mislim pa, da naju je dobri mož razumel. Ležišče je bilo pripravljeno na senu, prav čedno. Tretji dan sva že hodila do 12 ur, vendar nisva mogla zaspati. Preveč je bilo disonance (sinoči v hotelski postelji, danes na svislih) in preveč motečih izkušnjav naokoli. Od bližnjega gostilniškega vrta je prihajal med rožljanjem krožnikov mamljivi vonj slastnih jedil, žvenket čaš in preširen smeh; pod nama je pljusvalo jezero in iz zibajočega se čolna je odmevalo:

»Po jezeru bliz' Triglava...«

A sem od drugega čolna se je glasilo:

»Na Gorenjščem je fletno,
so visoče goré;
pa so bistri studenci,
pa so bele cesté.«

Kako rada bi se bila tudi midva, željna užitkov, udeleževala gostije, veslanja, petja! Pa je zakrilil nad najinim bornim ležiščem usmiljeni Morfej in je naju zazibal v sladek sen...

Dolgo sva spala. Ko sva vstala, se je že kopal dol in log v zlatem solncu, jezerska gladina se je svetlikala, črez strmi grad in mični otok je bil razlit čarovit blesk. Po jezeru so drseli lahni čolnički veselih ljudi, v svetišču Matere Božje je pozvanjalo. Gostje so se šetali med vrtovi in vilami ob jezeru. Midva sva imela denarja le še za vlak... a krajinske krasote sva se naužila — tega božjega daru.

Sedla sva v Lescah na vlak. Občudovala sva med vožnjo Savsko dolino, Sorško polje. Zvečer v Ljubljani! Brez denarja — kam? Mari kar peš v Horjul? To bi bilo prehudo.

»Francelj,« mi pravi Janko, »jaz se poznam z — nadhlapecem pri Figabirtu.« »No, in potem?« »Ima sobico tam pri hlevih, kjer naju lahko prenoči. Saj mi vedno tu ustavljam.«

Malo čudno je bilo prenočišče; a prenočila sva. Drugo jutro tudi nisva hotela hlačati peš. Rada bi se postavila; a kako? Pa je zopet Janko imel znanje z drugim imenitnim Ljubljančanom, s poštenim — izvoščekom. Ta je pogosto vozil v Horjul in je poznal Čeponovo hišo. Bil je takoj pripravljen, češ, bo že plačal stari Čepon.

»Nobel« sva se peljala s »fijakerjem« po Tržaški cesti proti domu. Tam pa sva jedla, oj jedla!

Nepozaben mi je ta doživljaj iz moje vesele, svetle, mladeniške dobe. Ako bo ugajal tudi Vam, gospod urednik, in Tebi, dragi čitatelj, potem popišem prihodnjič, kako sem res prišel na Triglav.

SPRAVA NA MENINI

DR. V. KORUN

Ko je sodnik Vojteh Poljšak dospel na vrh Menine planine, na Ščavnice, se je zleknil v travo, da bi se odpočil. Nekaj časa se je premetaval semtertja po tleh, poskušajoč, kako bi se lagodneje ležalo; nato se je vlegel vznak, del dlani pod glavo in z napol odprtimi očmi zrl v nebo, ki se je jasno in plavo bokalo nad njim. Ni bilo oblačka; le tupatam se je iz kakega obzornega kota vzdignila meglica, tanka ko pajčolan, ki se je pa, ko se je nekoliko više vzpela, razpršila v nič. Komaj čutna sapica, pihljajoča od vzhoda, mu je brnela okrog ušes, mu božala lica in se igrala z lasmi. Opojni vonj cvetlic okoli njega ga je prijetno omamljal, enakomerni šelest dreves pa zazibaval v spanje.

In res bi bil zaspal, ko bi zdajci ne zaslišal kukavice v bukovju pod seboj. Nakar je privzdignil glavo ter, uprši se na komolec levece, se je potipal z desnico po žepu, v katerem je imel denar spravljen. »Mnogo res ni, pa nekaj je le«, je rekel sam pri sebi; »če bom imel toliko vse dni, se mi ne bo treba loviti za Stanino doto.«

Nato se je okrenil proti bukovemu gozdu ter glasno zaklical: »Kukavica, povej mi, koliko let bom še živel!« Ptica se je res oglasila in mu nakukala trinajst kukujev. »To je vendar premalo! Ali naj ležem že s petinštiridesetimi leti v grob, ko jih imam zdaj šele dvaintrideset? In ravno trinajst! To nesrečno in zloglasno število!« To rekši, se je začel otipavati po prsni in pokašljevati. »Sicer pa: Vojteh, ne bodi babjeveren kakor tvoja gospodinja, stara Urša!« je zamrmral

sam s seboj; »kukavica kuka več ali manj, kakor ji je pač srce polno ljubezni. Za človeško usodo ji malo ni mar.«

Vkljub temu modrovanju pa se le ni mogel premagati, da ne bi zaklical novega vprašanja: »Kukavica, čez koliko let se oženim?« Z utripajočim srcem je čakal odgovora, ki ga pa dolgo ni hotelo biti. Slednjič se je ptica le oglasila, vendar samo s »ku« — drugi zlog pa ji je obtičal v kljunu. Poljšak nekaj časa premišlja, kaj bi ta »ku« pomenil. Nato se potrka s kazalcem in sredincem desnice po čelu in deje: »Uganil sem. Po kukavičini prorokbi naj bi se oženil čez pol leta! Toda ne bo šlo lahko, ker se mi nevesta kuja. — No, pa bodi!«

Zdaj se zmisli in zakliče v gozd: »Koliko mi pa otrok napoveduješ?« In glej, komaj je zastavil vprašanje, že je dobil odgovor: »kukujev« kar ni hotelo biti konec, čeprav je Poljšak ponovno zaklical: »Nehaj vendar!« Kukavica se ni zmenila za njegov opomin in je šele utihnila, ko mu je nakukala »devetnajst otrok!« »Kako neki?« je vzkliknil. »Seveda ti, ki nosiš jajca v tuja gnezda, sodiš druge po sebi! Kajpak! Trinajst let naj še živim, dobim pa devetnajst otrok! Ko bi tako ravnal ko ti, ne rečem, potem bi že bilo mogoče.«

Pomenljivo se nasmehnivši, ji je stavil še eno vprašanje, namreč, kdaj bo napredoval v službi. Vendar odgovora ni dobil; namesto njega se je slišal frfot njenih peruti, ko je odletela. »Tako je!« pravi Poljšak sam pri sebi; »na vsa druga vprašanja je vedela odgovoriti, samo na to ni vedela ali pa ni hotela. Seveda, ker je državna uprava nepreračunljiva pri svojem delu in nedelu. Oziroma«, se popravi, »pri nedelu ne, pač pa pri delu, kadar ga sploh opravlja. Ni čudno! S šušmarstvom kukavica ne mara nič imeti opraviti!«

Zdaj, ko ptica ni več vezala njegove pozornosti, je začutil, da mu je odrevenel komolec, ki se je nanj opiral. Zato vstane in začne levico vrteti, da bi spravil krv v njej v normalni tok. »Pravzaprav sem prišel radi razgleda na Menino in ne radi kukavice«, pravi nato sam pri sebi; »njo bi lahko slišal v domačem gozdu.«

Nakar se prične razgledovati. Ko opazi na skrajnji vzhodni točki Savinjske doline, ki se je kakor velik cvetličnjak razprostirala pred njim, Celje in njegovo okolico, odkoder naj bi se bil pripeljal njegov prijatelj Hraščan, da bi skupaj napravila izlet na Menino, se vzlovolji in zamrmra: »Odkar je oženjen, niti besede več ne drži! Obljubil mi je, da pride in da privede s seboj tudi svojo svakinjo Stano, češ, tu se bo nudila najlepša prilika, da se z njo zopet spravim; toda čeprav sem ga čakal dolgo čez dogovorjeni čas doli pri vzhodju Menine, ga nisem pričakal! On pač ni več sam svoj gospodar, kakor sem jaz! Škoda! Lepe so bile ture, ki sva jih skupaj delala, in prijetne ure, ki sva jih na njih doživela. Po stenah res nisva:

plezala, ampak hodila sva na vrhove le po zaznamovanih stezah, kakor se spodobi skromnemu planincu, ki ne išče slave v razbiti glavi in polomljenih udih.« Tu se nasmehne in pristavi: »Pač! Enkrat sem bil vendar tako drzen, da sem plezal po steni, sicer ne gorski, temveč hišni, namreč takrat, ko sem se plazil na okno spalnice svojega dekleta. Pa mi je zmanjkalo oprimkov in smuk! sem bil na tleh. Zgodilo se mi sicer ni nič hudega, samo pretresel sem se toliko, da mi je namah izginilo ljubezensko hrepenenje. Od tistih dob pa plezanje prepuščam drugim; jaz hodim na gore po potih, na okna k dekletom pa po lestvah. Bolj varno je tako.«

Ko si je ogledal Savinjsko dolino, razprostirajočo se pred njim v vsej bujnosti in lepoti, je krenil s Ščavnic po planoti proti zahodu, odkoder se mu je odpiral pogled po zgornjem delu doline ter na sivoglavo Ojstrico in njene orjaške sosede. — Zamaknjen v razgled, naenkrat zasliši petje; in ko se ozre, zagleda planšarico Marušo. Bila je gologlava in debele kite las so ji ovijale teme. Zdaj se Poljšak spomni dečje frizure Stanine, radi katere se je z njo sprl, in zamrmra: »Ali nisem imel prav, ko sem ji branil dati se ostriči? A dopovedati si ni dala. Nekdaj se je ponašala s svojimi dolgimi lasmi. S čim naj se pa zdaj, ko je kakor ogoljena putka? Dokler ne boš spet imela dolgih las, te ne pogledam, sem ji zagrozil, ona pa je zadirljivo dejala: Potemtakem me ne boš nikdar več pogledal! in rekši mi je obrnila hrbet. Tako je bila razdrta najina zaroka.«

Tedaj se je Poljšaku približala Maruša. »E kaj«, si je dejal, »z nevesto sem skregan; torej sem prost ozirov, ki bi me vezali kot ženina.« Takoj pokliče Marušo in jo povabi na malico. Ona si pa tega ni dala dvakrat reči. Nerodno se smeje, da sta se ji zasvetili dve vrsti belih zob, je pristopila k njemu, mu pripela na klobuk šopek sleča, nato pa sedla z njim vred na trato. Tu je Poljšak razgrnil svoj nahrbtnik in pričel vlačiti iz njega kos za kosom žila in pila; obema je prav dobro teknilo, osobito Maruši. Ni sicer bila ne preveč lepa, ne preveč mlada, najmanj pa duhovita; vendar to, kar ji je Poljšak govoril, je kaj dobro razumela, kakor je bilo posneti po barvi njenih lic.

Nadaljnji razvoj tega tihožitja tôte à tôte pa se je nenadoma prekinil.

Maruša namreč opazi tri osebe, ki so se iz hoste vzpenjale proti vrhu; brzo opozori Poljšaka: »Tamle gresta dva gospoda in ena gospa.« Poljšak spozna v njih Hraščana, njegovo ženo in Stano. Stana je bila v hlačah, pristrizene lase ji je pokrival planinski klobuček in, ker tudi v ospredju ni bil videti nikak očiten znak ženstva, je umevno, da jo je Maruša smatrala za moškega.

V nemali zadregi skoči Poljšak na noge, namigne Maruši, naj se odstrani, sam pa gre družbi naproti. Po običajnih pozdravih, med katerimi pa je bil Stanin najhladnejši, Hraščanova gospa opomni: »Kakor je videti, smo Vas neprilичno prekinili v pogovoru z Vašo planinsko znanko!« »Nikakor ne!« odvrne Poljšak; »a ko je človek sam in zapuščen, si poišče družbo, kjerkoli jo dobi...« Stana mu pikro seže v besedo: »Jaz pa res ne vem, o čem bi se naj s kako pastirico pogovarjala.« Poljšak jo z resnim obrazom pouči: »O čem? O pasmah črede, o molži in mleku...«

»Tako? Kje pa ste dobili ta lepi šopek sleča?« ga nato vpraša Hraščanka; »nakičeni ste kakor kak ženin.« »Saj sem ženin«, pravi Poljšak; »samo neveste še nimam, pa jo bom že dobil; kajti po kukavični napovedi se oženim čez pol leta.«

In nato pripoveduje, kaj vse mu je danes kukavica nakukala. »Kje se pa šopki dobe, Vam takoj pokažem.« Rekši, jih povede na rob severnega pobočja, kjer je bil sleč tedaj v najlepšem cvetju.

Po razgledovanju so posedli na trato. In čim bolj so se praznili nahrbtniki, tem bolj se je potala napetost med Poljšakom in Stano. Ko je namreč Poljšak Stano vsestranski premotrival, se je bolj in bolj uverjal, da je navzlic pristrizenim lasem vendarle kaj brhko deklet; zlasti mu je ugajal tisti krivček las, ki ji je pri vsaki kretnji zamahodral pod ušesi. »Le škoda, da je v hlačah« si je mislil; »v dokolskem krilu bi se mikavneje odražala vitka linija njenega stasa.«

S svoje strani je pa tudi Stana spoznala, da Poljšak ni tak izkolčen hlačnik, kakor je večina drugih moških. Saj mu je kukavica prisodila kar devetnajst otrok, in to že nekaj znači! Prav dobro ji je tudi delo, da je tako kmalu pozabil na svojo pretnjo, češ, da je ne pogleda, dokler ne bo spet imela dolgih las. Sklepala je namreč: »Če je enkrat odnehal, ukloni se mi, kadar bom hotela.« Podzavestno je sicer čutila, da ta sklep logično ni čisto pravilen, a ker je vedela, da zakon sploh ni podrejen pravilom logike, ji njen logični pogrešek ni delal nikakih pomislekov.

Tako je na obeh straneh razpoloženje za spravo postalo ugodno. Tedaj pa povzame Hraščan besedo; dal je duška svojemu veselju, da je spor končan in zaroka obnovljena. »Da se pa že kot zaročenca prepirata«, je nadaljeval, »je vsekako dobro in koristno: Bosta imela vsaj že nekaj izkušnje v tem važnem poglavju zakonskega življenja, kar Vama utegne ob svojem času zelo prav priti...«

V veselem razpoloženju sta se zaročenca soglasno izrekla za to, da se čimprej poročita, češ, ker ne kaže staviti kukavico na laž. Sklenila sta tudi, da prideta čez leto dni spet na Menino, obhajati obletnico današnje sprave. — O tem jubileju pa prihodnjič.

Šmarnogorska Grmada 676 m.

Lanski občni zbor O. O. SPD je na predlog obl. nadzornika g. Jos. Westra sklenil izvesti čez Grmado na Šmarno goro nov turist. pot, sličen nekako onim po naših visokih gorah, in kakršen bi utegnil služiti premnogim ljubljanskim izletnikom, osobito turistom - početnikom za vežbanje, preden se napatijo na napornejše in nerodnejše ture po naših snežnikih. Pred kratkim so sporočili časopisi, da je ta pot dogotovljen. Kajpada je ta vest zbudila med turistovskimi in izletniškimi krogi mnogo radovednosti in je izvabila marsikoga, da si ta pot ogleda. Prav tako pa so premnogi v Ljubljani, in to ravno oni, ki jim je bil ta pot pravzaprav namenjen, vsled raznih nasprotujočih si opisov pota ostali zaenkrat — iz previdnosti še doma.

Kakšen je torej ta novi »Westrov pot« na Šmarno goro? Iz Mednega (to se pravi od nove žel. postaje) kreneš navzdol k Savi (2 min.), brodnik te prestavi na drugo stran, nato jo mahneš v levo za Savo navzgor do prve kmetije, od ondot pa po levem kolovozu malce navzgor čez polje, za krajem v prijazno selce Vikrče 312 m, prislonjeno ob znožje zapadnega hrbta pečevite, mogočne Grmade. Do sem (15 min) pot ni markiran, ne vem zakaj. Na gornji strani gostilne Pri Kovaču (Iv. Božič), za hlevom, pa že stoji tablica SPD. Tukaj torej takoj močno k rebri na uglajeno stezo, po njej na levo samo 50 korakov, potem pa po markaciji na desno bliže k robu Grmadinega slemenca. Pota spočetka pravzaprav ni. Poznajo pa se prav dobro izhojene stopnje v ključih po borno porasli goljavi z reso, robidovjem, golo štrlečim kamenjem in vsakovrstno floro. Svet precej visi, pravo pravcato »babje koleno«! Močno so nam tu zakurili, to je res! Izletniki bolj oble nature si bodo odpeli rokavnik ali kaj drugega, toda drugih nadleg ne bo; kajti ta grbasta strmočina že za 10 min. pojenja, še preden stopiš na prvi (spodnji) vrh Grmade. Prvi, početni podanek Grmade je torej najhujši del pota. To se pravi: malo neroden je za tega ali onega, ne moreš ga imenovati »opasnim«, ako se držiš markacije. Male dece pa celo ne boš pustil, da bi sama po svoji volji, morda celo brez spremstva, kolovratila tod naokoli. Kdor ima torej drobiž s seboj — in brez skrbi ga lahko vzame — naj ga razporedi prédse. Seveda pa se spodobi, da ima tudi deca žeblje na podplatih. Taka je torej prva četrta pota. — Druga, po robatem hrbtu čez prvi vrh Grmade, je že vseskozi lažja; ostala polovica preko glavnega vrha navzdol na preval med Grmado in Šmarno goro pa je povsem nedolžna, prav lepa promenada.

V celem sem hodil iz Mednega čez Grmado na Šmarno goro 1 h 15' in ves čas — užival.

Ni mi, da bi kadir idejnemu očetu tega pota k lepemu uspehu. Oglejte si napravo in spoznali bode te res vrednost, ki jo ima ta smer na Šmarno goro osobito za vzojo mladega turistovskega naraščaja. Blizu nam je Grmada, vsakomur poceni dostopna. Zbudila bo zanimanje za turistikoto tudi v socialno šibkejše plasti številnega ljubljanskega občinstva, ki tolikrat nima časa ali sredstev za dražje, daljše izlete. Prav je, da se je tudi za to maso storilo nekaj, da pade mnenje, kakor da nam je ona »quantité negligeeable«, turistika pa privilegij takozvanih boljših slojev, »gospode«. Opisana smer z menjajočim se stopnjevanjem in mnogolično narodo tudi ni zgolj enostranska, pusta »plezalna naprava«, temveč odpira potniku po prestanem prvem trudu oči v krasni bližnji in daljni svet krog in krog. Zadiji ga pisani mozaik Ljubljanskega, Sorškega, Kranjskega in Kamniškega polja, ponosno mu vznesejo kvišku dušo sinji snežniki, mogočne straže naših meja na jugu in severu.

Pozdravljamo to novo delo SPD in želimo, da poseti Šmarnogorsko Grmado čim več turistov — početnikov in vztrajnikov, in ne samo enkrat, nego večkrat. Upajmo, da se kmalu izvede še trasa A) Westrovega načrta in pa potrebna brv čez Savo med obema Medanskima otokoma; to bi bilo v prid vsej soseski in pa veulegodnemu kopališču v Savi.

Rud. Badjura.

Šumanov križ.

22. julija 1926 se je v skalovju Mrzle gore ponesrečil mladi beograjski medicinec Pavle Šuman, prva žrtev tega mogotca Savinjskih Alp. Pokojni ni bil znan ljubljanskim planincem, ni bilo v naših vrstah njegovega imena in še, ko smo zaznali o nezgodi, nam je ostal tuj. Izginil je v skalovju in razen nesrečnih roditeljev ter najožjih znancev se je pač malokdo v Sloveniji ustavil ob tem tragičnem dogodku. (Gl. »Plan. Vestnik« 1926, str. 110, 238, 246.)

Pavle Šuman je bil Slovenec, a je živel v Beogradu; najtesnejša vez z njegovo ožjo domovino so mu bile planine, ki jih je bil vzljubil že kot otrok. Bil je član Srpskega Planinskega Društva, navdušen planinec, in je zlasti posečal Savinjske vrhove. Okrešelj in Logarsko dolino pa si je izbral za svoj planinski dom. V juliju 1926 jih je obiskal za dalj časa, topot s švojimi roditelji, neutlačljivo žalujočimi za starejšim sinom, ki se je bil ponesrečil kot pilot ob letalski nezgodi v Novem Sadu 31. maja istega leta. Kajti čutil in vedel je, da bo bivanje v tem gorskem svetu blagodejno vplivalo nanje in jim nudilo vsaj malo razvedrila. In vesel je bil, ko je videl, da se mu je to pričakovanje polagoma izpolnjevalo, ko je ob očetovi strani obiskoval najlepše vrhove Savinjskih Alp in se z radostjo in z vznihčenjem vračal k materi. Usodnega dne sta ga pričakovala roditelja zaman; omamljen od plamteče lepote vrhov ob zahajajočem solncu, se je povzpел v njih sijaj in se ni več vrnil.

Ker je bilo večdnevno iskanje trupla brezuspešno in se je domnevalo, da leži v kakem nedostopnem prepadu ali da ga je zasul kak kamen plaz, je g. dr. Rožman v prisotnosti pokojnikovega očeta edinega blagoslovil Mrzlo goro kot ogromen grob. Po 25 dneh so našli domačini truplo in ga prenesli preko Okrešlja v Solčavo.

Ob obletnici žalostne nesreče se bo v nedeljo, dne 24. julija, v Mrzli gori odkrila spominska plošča kot spomin na prvo njeno žrtev. — Plošča se bo vzdala ob odcepu poti iz Mrzlega Dola proti Mrzli gori v skalo, izsekano v obliki križa, in se bo zvala »Šumanov križ«. Nosila bo kot napis besede padlega: »Smrt je kakor polot v višine!«

Spominsko odkritje se bo vršilo ob 10.—11. uri. Zavedajmo se slovenski planinci, da nas veže s planinskimi žrtvami, akoravno osebno neznanimi, vez planinstva ter počastimo spomin padlega idealista s čim številnejšo prisotnostjo. D.

OBZOR IN DRUŠTVENE VESTI

Obmejni promet med Jugoslavijo in Avstrijo.

Med našo državo in Avstrijo je sklenjen, ratificiran in je bil v »Uradn. listu« 1926, str. 634 objavljen, je torej veljaven sledeči Sporazum o turistovskem prometu v obmejnem pasu med Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in republiko Avstrijo.

Člen I. Turistovski promet turistov in smučarjev v obmejnih krajinah strank pogodnic je dovoljen ob pogojih, označenih v naslednjih členih.

Člen II. Meja svobodnega pasu na ozemlju Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se prične na Peči (1509) in teče južno ob meji med Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo do vrha Triglava (2863), ob poti do Aleksandrova Doma, odtod do sedla 2366, dalje ob grebenu Kredarice (2541) — Rjavine (2457) — kote 1369 h koti 831 ob poti do Mojstrane in mimo Križa (631) na cesto od Jesenic do Dovjega in dalje v Žirovnico, čez koto 533 v Begunje, odtod v Tržič, Pristavo, Goriče, Preddvor, Kokro (538), dalje na Krvavec (1853), Sv. Ambrož (1084) in na grebenu (751) v Stahovico, dalje po cesti do kote 636, potem mimo križa (1029) skozi dolino Podvolovljek v Luče, odtod po cesti do kote 462, nato na Travnik (1637) in odtod ob grebenu na Sv. Uršulo (1696), odtod po poti skozi Guštanj na Prevalje in ob železniški progi do skupne državne meje.

Meja svobodnega pasu na ozemlju republike Avstrije teče od Peči (1509) zapadno do steze, ki drži od kote 1318 v Seltschach skozi Agoritschach do železniške postaje v Arnoldsteinu ob železniški progi na Villach do Müllerna, dalje ob železniški progi na Ledenitzen, odtod po cesti skozi St. Jakob, Maria Elend, Suetschach, Feistritz do Weizelsdorfa, potem po cesti v Ferlach, Glainach, St. Margarethen, Abtei, Gallizien skozi Miklauzhof, Sittersdorf (postajališče), Sonneck, St. Stefan, St. Michael do postaje v Bleiburgu in odtod ob železniški progi do skupne državne meje.

Člen III. V pasu, označenem v členu II., se dovoljuje članom planinskih in smučarskih društev, ki so priznana po obeh strankah pogodnicah, bivati na ozemlju sosednje države pogodnice kakor tudi zlasti uporabljati železnice, ceste, poti, steze, gostilne in planinske kočje na podstavi članskih kart brez drugih potnih listin. Članska karta mora biti opremljena z lastnikovo fotografijo; navajati mora njega ime, poklic in stalno stanovišče ter se mora na zahtevo pokazati organom carinske ali finančne kontrole kakor tudi organom javne varnosti.

V gostilnah in planinskih kočah morajo biti knjige za tujce, v katere se mora vsak turist ali smučar, ki je državljan druge stranke pogodnice, vpisati in obenem točno označiti čas svojega prihoda.

Na ozemlju druge države pogodnice se smejo muditi turisti in smučarji v vsakem poedinem primeru največ tri dni.

Izleti v skupinah nad deset oseb niso dovoljeni.

Turisti in smučarji smejo nositi s seboj samo navadno turistovsko ali smučarsko opremo, ne pa blaga, ki je zavezano plačilu carine, kakor tudi orožja, fotografskih aparatov in potrebščin za mapiranje. Čez mejo smejo samo peš, na smučeh ali pa v vlaku na dovoljeni železniški progi.

Člen IV. V krajinah, kjer pas ni omejen z reko, cesto ali železniško progo, se mora meja svobodnega pasu sporazumno takoj določiti. Stranki pogodnici se zavezujeta, dotičnim društvom naročiti, naj svoje člane točno obveste o mejah svobodnega pasu in zaznamenujejo konec svobodnih poti s tablicami.

Člen V. Turisti in smučarji se morajo dati na zahtevo carinsko preiskati.

Člen VI. Turistom in smučarjem, ki so prisiljeni, uporabljati železnice izven svobodnega pasu, se dovoljuje:

a) na ozemlju Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev: direktno prihajati iz Begunj do železniške postaje v Lescah in iz Preddvora do železniške postaje v Kranju, kakor tudi uporabljati železniško progo od Tržiča preko Kranja do Žirovnice;

b) na ozemlju republike Avstrije: uporabljati železniško progo med Sittersdorfom in Bleiburgom.

Izstopati iz vlakov na progi od Tržiča do Žirovnice in od Sittersdorfa do Bleiburga ni dovoljeno, razen ob prestopu v Kranju in Kühnsdorfu. Preden uporabijo turisti in smučarji železnico, se morajo prijaviti orožniškimi ali obmejnimi kontrolnim postajam v Lescah, Tržiču, Kranju, na Prevaljah, v Bleiburgu, Eisenkapplu ali v Sittersdorfu.

Izveniški postajo v Guštanju je dovoljeno prihajati ki vsem postajam in postajališčem vzdolž svobodnega pasu.

Člen VII. Turistom in smučarjem, ki prekršijo odredbe tega sporazuma, se odvzamejo članske karté ter se izroče njih pristojnim oblastvom s pripombo, da ne sme dotična oseba na podstavi odredb tega sporazuma več prestopiti meje.

Člen VIII. Prestopki odredb tega sporazuma se kaznujejo po policijskih, carinskih ali valutarnih predpisih one države, na katere ozemlju se zakrivijo.

Člen IX. Stranki pogodnici bosta priobčevali druga drugi imena priznanih planinskih in smučarskih društev, valutarne predpise, ki veljajo ali bodo veljali pozneje, predmete planinske in smučarske opreme, ki bi jih bilo prepovedano nositi, kakor tudi kraje, kamor ni dopustno prihajati, ali poti, steze itd., ki se ne smejo uporabljati.

Člen X. Ugodnosti iz tega sporazuma ne veljajo za vojaške osebe in za lokalne organe obmejnih straž in carinske kontrole obeh strank pogodnic.

D o d a t e k.

Glede obmejnega prometa z Italijo pripominjamo, da je naša Kraljevina i ž njo sklenila slično konvencijo, da pa ta sporazum še ni potrjen. V praksi se postopa sedaj precej strogo in je ob prestopu meje planinec ondi zanesljivo obvarovan sitnosti le, če je opremljen s pravilnim potnim listom.

Radovljiške podružnice občni zbor se je vršil dne 9. aprila v Lescah. Iz odborovega poročila je razvidno sledeče: Število članov je poraslo od 173 na 208, denarni promet se je dvignil od 29.087 Din 24 p na 59.185 Din 62 p, čisti prebitek od 9.928 Din 40 p na 12.729 Din 91 p. Obisk Vilfanove kočje je kljub slabi seziji od 556 obiskovalcev poskočil na 600. — Premarkirala se je pot na Begunjščico skozi Drago, nanovo se je markirala zveza Begunjščica—Stol, tako da je sedaj ustvarjena markirana zveza od Tržiča do Mojstrane. Tudi se je napravila markacija iz Kroke na Ratitovec, nekaj novih orientacijskih tabel pod Begunjščico in reklamna deska s fotografičnimi posnetki na postaji Lesce. Za popravilo po uimih porušenih potov se je naklonila občini Begunje podpora 500.— Din. — Izmed društvenih prireditev je omeniti planinski ples v Radovljici in vrtno veselico v Begunjah, ki sta se dobro obnesli.

S predavanjem za smučarje začetnike je skušala podružnica dvigniti zanimanje za to stroko planinstva. — Občni zbor je sprejel poročila, z zahvalo in s priznanjem.

Nova pravila so bila brez izpremembe soglasno sprejeta.

Jugoslovanski Zimskosportni Savez, Smuško-tehnični odbor. Na seji dne 30. aprila 1927 se je smuško-tehnični odbor J. Z. S. S. sestavil tako: načelnik Ante Gnidovec, namestnik načelnika in savezni krmar Ivan Tavčar, tajnik Franjo Kopriva, gospodar Oskar Delkin. Savezne prireditve se omejuje tako, da odpade tekmovanje za prvenstvo Slovenije, katero izvede po možnosti kak v savezu včlanjeni klub. Tekma za državno prvenstvo se vrši po možnosti v Bohinju. Proga 25—30 km. Smuški skoki za prvenstvo države se vrše v Mojstrani. — Sklenila se je razvrstitev tekmovalcev v kategorije. V prvo kate-

gorijo spadajo oni tekmovalci, ki so se pri dosedajšnjih saveznih tekmah plasirali na eno izmed prvih treh mest; v drugo oni, ki so že startali na saveznih tekmah, pa se niso plasirali; v tretjo vsi ostali tekmovalci. Za prestop v višjo kategorijo je potreben placement na eno izmed prvih treh mest dotične kategorije. Da se zamorejo naši tekmovalci skrbno pripraviti za prihodnjo olimpijado v St. Moritzu, bo skušal smuško-tehnični odbor pridobiti prvovrstnega trenerja Norvežana vsaj za dobo dveh mesecev.

Občni zbor Jugoslovanske zimske sportne zveze v Ljubljani. — Podpredsednik J. Z. S. Z. g. dr. J e s e n k o je otvoril v nedeljo, 24. aprila t. l., peti letni redni občni zbor v damskem salonu kavarne »Emona« v Ljubljani. Od prisotnih delegatov je pozdravil posebno zastopnika SPD, načelnika g. dr. Tominškega, kateremu se je iskreno zahvalil za izdatno pomoč SPD, ki je tudi postalo član J. Z. S. Z. — Zveza obhaja letos svojo petletnico. Razmah zimskega sporta v petih letih je zadovoljiv; zanimanje za zimski sport se je razvilo zlasti med vojaštvom. Od vseh panog zimskega sporta zaznamuje največji razvoj smučanje; ta najbolj pobudna panoga zimskega sporta se je tudi uspešno uvajala med šolsko mladino in med kmetiskim ljudstvom. — J. Z. S. Z. se bo prihodnje leto že udeležila zimске olimpijade v Švici v St. Moritzu 11. februarja 1928. Boriti pa se mora naša Zveza danes še z velikimi gmotnimi težkočami, ki jo ovirajo zlasti pri mednarodnih prireditvah.

Zastopnik J. Z. S. podzveze v Zagrebu dr. H a d ž i opozarja skupščino, da je v prvi vrsti treba dobiti za tekmovalce na prihodnji zimski olimpijadi toliko denarja, da lahko pridejo vsaj osem dni pred pričetkom tekm v namenjeni kraj. V smučanju bo tekma na 50 km. Za tako progo je nujno potreben uspešen predtraining. Tudi podnebu in hrani se mora vsak tekmovalec privaditi že nekaj dni pred tekmo; sicer je uspešna tekma že v naprej pokopana.

Iz izčrpnih poročil vseh funkcionarjev ter iz živahne in stvarne debate je bilo razvidno uspešno delovanje in napredek naše Zveze.

Nato so bili izvoljeni novi odborniki s predsednikom Zveze dr. S o u v a n o m, »Plan. Vestnik« se določi kot službeno glasilo J. Z. S. Z. Kralju Aleksandru I. se je poslala vdanostna brzojavka. S.

Glavna skupščina Hrvatskog turističkog kluba »Sljeme« u Zagrebu* održana je 24. marta o. g. Skupščinu otvorio je predsjednik Vjekoslav Cvetišić pozdravnim govorom. U uvodu se osvrnuo na osnutak »Sljemenaca«, koji je uslijedio iz prirodnog razvoja planinarstva u Hrvatskoj. Radom svojih agilnih članova sticalo je sve više pristaša i prijatelja u svim slojevima, simpatije planinskih društava i odličnih planinskih reprezentanata u čitavoj državi. Hrvatska, Slovenija, Srbija, Macdonija, Crna Gora, Bosna i Dalmacija imaju veliku turističku budućnost, koju mi danas još pravo ne možemo ocijeniti. Treba sistematski upoznavati krajeve i podizati planinarske uređjaje. Djelatnost je planinca altruistična i to je ono što ga odlikuje od svakog drugog sportaša. »Sljeme« združilo je u svom radu kulturnu, privrednu i sportsku stranu planinstva. — Predsjednik izražuje zahvalu cjelokupnoj štampi, koja je omogućila, da je »Sljeme« moglo tako brzo razviti svoj rad.

Tajnik Dušan Jakšić pročitao je iscrpivi izvještaj o radu »Sljemenaca« kroz dvije godine. Klub je održao 75 zajedničkih sastanaka, na kojima je pročitano i održano 137 izvještaja i 14 predavanja u klubskim prostorijama, koje je ukrasila umjetničkim slikama članica i umjetnica Anka Paulić-Krizmanić. Priredio je više društvenih zabava, 3 planinske razstave (1 na Sušaku, 2 u Zagrebu), organizovao

* Prinašamo v izveščku. — Uredn.

je planinsko naučno ekspediciju na Durmitor u Crnoj Gori, iz kojih je krajeva član Drago Paulić izradio za razstavu 200 povećanih slika i 400 diapozitiva za predavanja.

»Sljeme« je u Pučkom Sveučilištu u Zagrebu započelo javnim predavanjima iz planinstva. Održalo je 22 takova predavanja sa 1800 diapozitivnih slika. Za čitavu državu »Sljeme« je zasnovalo i priredilo planinske dane.

Odbornik Maksimilijan Mandl sastavio je vrlo interesantnu statistiku izleta članova »Sljemena« za dvije godine. Ukupno je bilo 570 izleta. U Hrvatskoj i Slavoniji 302, u Sloveniji 192, Dalmaciji 8, Crnoj Gori 4, Italiji 7, Austriji 4, Švicarskoj i Francuskoj 3 izleta. Na izletima prisustvovalo je svega 2734 člana. Pješke je prevaljeno 14267 km, željeznicom 74.426 km, brodom 3661 km; ukupna visina gora, na koje su se članovi popeli iznosi 857.855 m. Najniža planina iznosila je u visini 750 m, najviša 4810 m (Mont Blanc).

Za godinu 1927 i 1928 izabran je novi odbor. Za predsjednika per acclamationem ponovno je biran Vjekoslav Cvečetišić. U odbor: Dušan Jakšić, Boško Ivanović, Huber Maut, Maksimilijan Mandl, dr. Branimir Gušić, Ladislav Janzon, Stjepan Kantura, Zvonimir Hohnjec, Slavoje Valjavec, dr. Ivan Ištvanović, Dragutin Kosak.

O varstvu redkih živali, rastlin in jam je na seji dne 29. aprila t. l. sklepala tudi Ljubljanska oblasna skupščina (poročevalca gg. Perme in Jarc). Namerava se ustanoviti nekako središče za varstvo prirodnih spomenikov sploh, ker so dosedanje odredbe i po obsegu i po vsebini nezadostne. Taka zakonita uredba je nujno potrebna; le ona more prirodne znamenitosti in redkosti i odkrivati, kažoč na njih pomembnost, in jih hranjevati ter braniti pred nevednimi in brezobzirnimi uničevalci in zaničevalci.

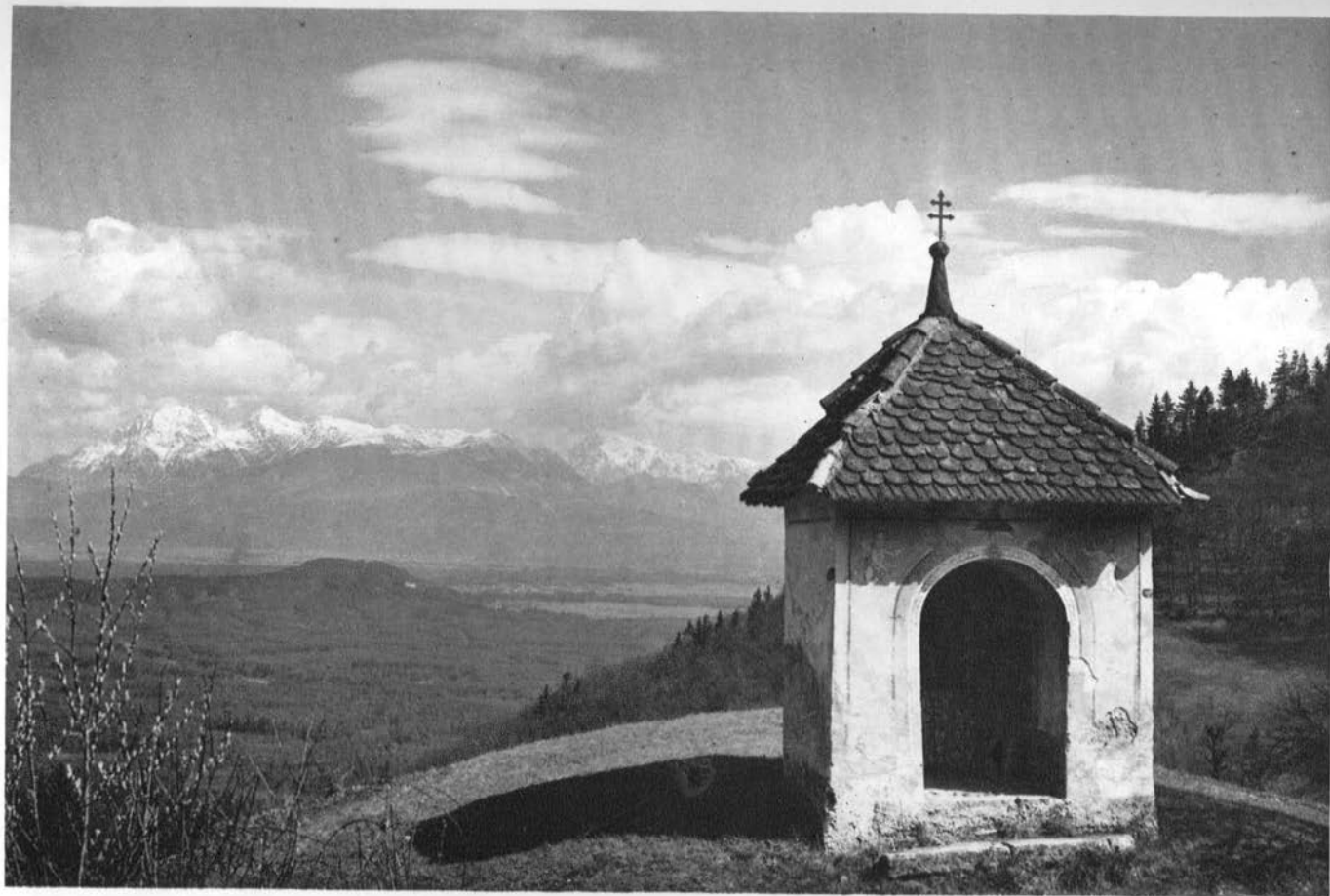
Naše slike: Pogled s Šmarne gore na Kamniške Planine. Šmarna gora — ta otok sredi Ljubljanskega Polja — nudi najlepši pogled na vse vrhove Kamniških Planin, ki so posebno veličastne, kadar jim jutranje ali večerno solnce obseva zasnežene vrhove. 1.

Vsebina: J. T.: Triglavski župnik † Jakob Aljaž (str. 121). — Dr. H. Tuma: Črna Prst (str. 125). — Dr. Jos. C. Oblak: Skice s pota (str. 129). — Dr. Fran Ogrin: Kako sem prvokrat potoval na Triglav (str. 132). — Dr. V. Korun: Sprava na Menini (str. 135). — Šmarnogorska Grmada (str. 139). Šumanov križ (str. 140). — Obzor in društvene vesti: Obmejni promet med Jugoslavijo in Avstrijo (str. 140). Občni zbor Radovljiške podružnice SPD. Jugoslovanski Zimsko-sportni Savez, smuško tehnični odbor (str. 142). Občni zbor Jugoslovanske zimsko-sportne zveze v Ljubljani. Glavna skupština Hrvatskog turističkog kluba »Sljeme« u Zagrebu (str. 143). O varstvu redkih živali, rastlin in jam (str. 144). — Naše slike: Pogled s Šmarne gore na Kamniške Planine (na prilogi). Triglavski župnik † Jakob Aljaž (med besedilom, str. 121).

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Pogled s Šmarne gore na Kamniške planine

Fot. Ivan Tavčar